

Kunstelsker

Faaborg Museum var det første museum i Danmark, efter Thorvaldsens, der var dedikeret til nogle bestemte kunstnere, nemlig Fynboerne. Her ses malerne ved åbningen for 100 år siden. PR-foto

Fritz Sybergs "Aftenleg i Svanninge bakker" er bare et af mange Fynbo-malerier, som pryder væggene på Faaborg Museum. PR-foto

Mæccenen Mads Rasmussen, der både finansierede samlingen og selve museumsbygningen i Faaborg, troner i fuld figur i Kai Nielsens udgave i kuppelsalen. PR-foto

En mæccen af stort format

Faaborg Museum fejrer 100 års jubilæum med udstillinger og bog

★★★★★

Af Bente Scavenius

Ikke blot var konservesfabrikanten **Mads Rasmussen** fra Faaborg stor af skikkelse, han havde også som mæccen stort format. Ikke alene stiftede han et museum for de fynske malere i 1910, han lod også **Faaborg**

Museum opføre i 1915. Det er nu 100 år siden, og i den anledning fejrer Faaborg Museum ikke blot selve bygningen og dens arkitekt, **Carl Petersen**, men også Fynboerne med **Johannes Larsen, Anna og Fritz Syberg og Peter Hansen** i spidsen, hvis værker pryder væggene og giver stedet indhold og identitet.

Bortset fra **Thorvaldsens Museum**, er Faaborg Museum det første i Danmark, der er dedikeret til bestemte kunstnere, i dette tilfælde Fynboerne. De havde alle gået på **Zahrtmanns Skole** i København, og flere var medlem af Den Frie Udstilling, men det til trods havde de svært ved at sælge deres værker, så de kunne leve af det.

Derfor var det til stor lykke for dem, da Mads Rasmus-

sen fra Faaborg trådte til som mæccen og med sin samling stiftede Faaborg Museum, der i de første år fra 1910 til 1915 havde til huse i hans store herskabslejlighed i Konservesgården. Men det blev ikke ved det, for den aktive mæccen ønskede, at Fynboerne skulle have deres eget museum, og den opgave blev lagt i hænderne på den dengang unge arkitekt Carl Petersen.

Samarbejdet mellem den magtfulde mæccen, Fynboerne og arkitekten Carl Petersen resulterede i den nu 100 år gamle museumsbygning, der med sit klassicistiske udtryk blev et hovedværk i moderne dansk arkitekturhistorie. Bygningen er ikke stor, men den er monumental, smuk og stilren. Den er trods sin lidenhed lige så smuk som Thorvaldsens

Museum, hvilket også var Carl Petersens ambition, og den bifaldt både Mads Rasmussen og Fynboerne.

Her i juni måned runder Faaborg Museums bygning 100 år. Selve bygningen fremstår, som den ligger i gadebilledet, lige så smuk, som Carl Petersen forestillede sig det. Og når man træder indenfor, åbner der sig det ene rum efter det andet – stort som småt.

Skulder ved skulder

Her hænger de fynske malers værker skulder ved skulder, og her troner Mads Rasmussen i **Kai Nielsens** imponante skulptur i fuld figur i kuppelsalen. Ikke blot er interiørens arkitektoniske udtryk stærkt, det er også hele udsmykningen med gulvmozaikkerne og møblet. Bl.a. med Carl

Petersen og **Kaare Klints** berømte faaborgstol.

I anledning af jubilæet har museets genskabt den oprindelige ophængning fra 1915, hvor alle museets dengang 366 malerier hænger side om side og i flere rækker. Ophængningen er rekonstrueret efter fotografiet fra indvielsen, så derfor hænger de med ganske få afvigelser fuldstændig som dengang, og det er morsomt om end meget gammeldags.

Der er to jubilæumsudstillinger, hvoraf den ene er med alle Carl Petersens skitser til bygningen, interiør og møbler. De hænger i Mads Rasmussens gamle herskabslejlighed, hvor de tager sig meget æstetisk ud. Da Carl Petersen tillige var keramikker og kunstnerisk leder af **Bing og Grøndahl**, er også hans meget fine

keramiske værker udstillet i lejligheden.

Den anden jubilæumsudstilling finder sted i museets tilbygning, hvor en række samtidskunstnere går i tematisk dialog med Fynboerne. Med titlen "Bring naturen ind!" vises værker af bl.a. **Camilla Berner, Karin Lorentsen, Kaspar Bonnén, Søren Martinsen, Alla Otte, Søren Lose, A-Kassen, Svend-Allan Sørensen og Randi & Katrine**.

Jubilæet fejres tillige med et digert og gennemillustreret værk udgivet af **Strandberg Publishing** og skrevet af eksperter på Carl Petersen og Faaborg Museum. Ikke blot fortjener museet at blive fejret, men Mads Rasmussen fortjener også at blive mindet som den store mæccen, han var.

besc@borsen.dk

OPLEV UTROLIGE
CUBA
med dansk specialist rejseleder

Jubilæums tilbud
fra. Kr. 9.988,-
11 dages individuel rundrejse
inkl. fly, overnatning og
transport.

Oplev Svane Rejsers Verden og se alle højdepunkterne i det vestlige Cuba Tag med på vores fantastiske og populære 13 dages rundrejse med erfaren dansk rejseleder.

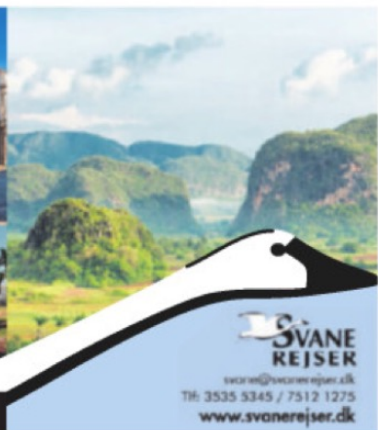
Vi oplever: hovedstaden Havana
- i Hemingways fodspor - naturskønne Viñales
- Santa Clara med Che Guevara - koloniale Trinidad
- palmestranden i Varadero, og meget mere.

Små grupper 12 -25 deltagere.

All inclusive i både Trinidad og Varadero.
Ved bestilling oplys koden BBB-Borsen.
Brorabat kr. 350,-

CUBA TILBUD
i sommerferien
Afrejse d. 8. juli
Pris inkl. flybillet fra kr.
17.990,-

13 dages veltillrettelagt oplevelsesrejse

SVANE REJSER
svane@svanerejser.dk
Tlf. 3535 8345 / 7512 1275
www.svanerejser.dk

Faaborg Museum. Klassicismen er arkitekturens latin, og på latin kan man både skrive kærlighedsbreve og smædeskrifter. Carl Petersen skrev et kærlighedsbrev, da han for 100 år siden lagde et græsk tempel i en smal gade i provinsen. Arkitekt Petersen gav den gas.

Fuld skrue i Faaborg

AF PERNILLE STENSGAARD

På arkitekternes tegninger er der en slående og ubekvem lighed mellem et lille dansk museum og en af verdens mest forhadte bygninger. Faaborg Museum indviet i en glædesrus juni 1915 og Rigs-kancelliet i

Berlin fra 1938 ligner hinanden på papiret, selv om museet er meget lille og Rigs-kancelliet var titanisk, indtil det blev pulveriseret af de allierede. Det første er bygget af Carl Petersen til kunsten, det andet af Albert Speer til frygten.

Rigs-kancelliet slog benene væk under folk og udmattede dem fysisk og åndeligt på deres vandring mod føderen i den anden ende af massivet. Først måtte den besøgende forbi fem meter høje statuer, gennem den enorme, men klaustrofobiske Æresgade efterfulgt af et 146 meter langt marmorgalleri og en rotunda iklædt blodrød marmor. Alt arbejdede sammen om at få vedkommende til at føle sig mindre og mindre og til sidst som et nul.

Heller ikke i Faaborg vandrer man frit, men ledes ad en nøje forudbestemt rute gennem en række rum, store og små, høje og lave, runde og aflange. Hovedmotivet i Faaborg og Berlin er det rumlige forløb; altså gæstens bevægelse gennem stenmassen. Man sidder ikke, man går, mens huset konstant og med oratorisk kraft taler til én om store følelser.

Bege bygninger indleder med en sluse; en aflukket vestibule, hvorfra man træder ind i noget større. Begge bruger overgange mellem lyse, højloftede sale og dunkle kuppelrum løftet direkte fra Pantheon i Rom. Men i Faaborg er resultatet fra hoveddør til slutpunkt modsat det berlinske. Carl Petersen bygger sit publikum op. Underholder, fryder, bevæger dem.

Carl Petersen og Albert Speer kom aldrig i nærheden af hinanden. I 1923, hvor Carl Petersen døde af en hjerneblødning kun 49 år gammel, begyndte Albert Speer sit arkitektstudium i Karlsruhe og opsigtsningen til sin position som Hitlers favoritaritekt.

På tværs af alting talte de to arkitekter samme sprog: det klassicistiske.

Som europæerne havde gjort i århundreder, vendte de blikket mod det antikke Grækenland og Romerriget. Den eneste rigtige arkitektur. Søjler, templer, trekantsgavle. Enkelt, orden. Tænk C.F. Hansens domkirke i København (1829), tænk Aarhus Stadion (1918) og Politigården i København (1924). Alt fra posthuse til svømmehaller kunne tegnes i tempelstil og blev det, indtil funktionalismen og modernismen satte foden ned. Omkring 1930 var det slut i Skandinaviens, men Albert Speer sørgede for at odelægge nyklassicismens eftermæle med sine angstfremkaldende, pompøse fortolkninger. Efter Anden Verdenskrig lagde arkitekter-

historikere og arkitekter afstand til det, der var blevet de ondes kendetegn.

«VI må holde hovedet koldt og hverken fordomme klassicismen eller drage urimelige paralleller», skriver Christoffer Thorborg, der foretager sammenligningen med Albert Speer i den tunge, smukke og ekstremt detaljerede jubilæumsbog *I skøn forening. Faaborg Museum 1915*.

Klassicismen er arkitekturens latin, og på latin kan man både skrive kærlighedsbreve og smædeskrifter. Thorborg understreger, at begge arkitekter manipulerede med deres publikum. Albert Speer »på djævelsk intelligent vis« og med et politisk sigte. Carl Petersen »uhyre indfølt« og for at tjene kunsten.

Alle jubilæumsbogens forelskede eksperter er enige om, at Petersen var god. Han kunne klassicismens regelsæt til fingerspidserne, men tolkede det i sin egen særpregede retning, kom let manieret; den lidt for lille kuppel, det »højbarokke apparat« omkring den beskedne indgang. Den lidt for grandiose række af ægyptiske pyloner. Tætheden af effekter. Med andre ord gav Petersen den gas. Han skabte monumentalitet på et kort gæstestykke ved at bruge indgangsør og søjler i en skala, der hører hjemme i en fornemmere sfære end nabobygningerne. Med museet kom et sus af storby til den fynske købstad. Det er på en gas stormet og lillebyagtigt, elegant og prunkløst.

Museets unge og opravede arkitekt Carl Petersen ville skabe det næstdejlteste museum i landet efter Thorvaldsens i København.

Han brugte de samme stærke farver, her lille malerisal mod Kuppelsal (t.v.)

Stifteren Mads Rasmussen i sit mini-Pantheon (herunder)

Overalt lagde han smukke, mønstrede gulve (stort billede t.h.)

Fynbomalerne var nervøse for, at Carl Petersens bygning løb med opmærksomheden (øverst t.v.)

Museets monumentale og geniale facade på meget lille plads. (øverst t.h.)

En anden arkitekt var et kort øjeblik på banen; en hr. H.P. Jacobsen. Udover det københavnske stormagasin Illum og erhvervs-ejendommen Montergården i samme by har han ikke efterladt sig spor, men Faaborg Museum blev Carl Petersens hovedværk og fejres nu med et akademisk værk på 300 sider. Det skød ham ind i arkitekturhistorien som manden, der startede anden bølge af klassicismen i Danmark, den såkaldte nyklassicisme fra 1915-30.

Det gjorde han med sin længsel efter første bølge fra 1750-1850.

Sammen med andre nyklassicister ledte Carl Petersen efter et alternativ til den nationalromantiske bevægelse (Københavns Rådhus, 1905), som han syntes var sentimentalt og ude af trit med tiden. Han ville tilbage til arkitekturens grundlæggende principper.

CARL Petersen var ikke særlig erfaren, da han løb ind i sit livs chance: en rig og generøs konserverfabrikant ved navn Mads Rasmussen, kaldet Mads Tomat, der købte de lokale fynbomaleres kunst og fik lyst til at bygge et museum til samlingen det eneste rigtige sted – tæt på deres foretrukne motiver af havfrugle og træppe bølger, deres plojemærker og bløde bakker, den rige lerjord, som var grobund for mæccens formue.

»Fyns Grøde blev Guld i hans Haand.«

skrev Johannes V. Jensen i et digt. Landbruget klarede sig strålende i perioden, som historikeren Ove Korsgaard har kaldt »Venstrestaten«. Mellem 1901 og 1929 fik bønderne adgang til regeringsmagten og beholdt den, til arbejderklassen tog over.

Andelsbevægelsen tog fart, landbruget slog igennem på eksportmarkedet og blev Danmarks største kilde til valuta. Mads Rasmussen var selv engageret i partiet Venstre, mens kunstnerne var socialister, republikanere eller ikke direkte politisk engagerede. Deres billeder handlede om livet på landet, fjernet fra de stadigt voksende storbyer. Som i dag hvor Faaborg ligger »for langt« fra Odense og motorvejen til landets to eneste millionbyer, København og Aarhus med opland. Faaborg-Midtfyn karakteriseres som en udkantkommune.

Ved museets åbning for hundrede år siden var Mads Rasmussen kort forinden flyttet fra Faaborg til Østerbo, København for at blive direktør for Beauvais. Familiens fine hus blev deres sommerbolig, og i begyndelsen fungerede stuerne på førstesalen som museum. Mads Rasmussen købte en lang, smal

og helt umulig nabogrund. Arkitekten fik kun 10 meter til en facade mod gaden, men 74 meter bagud. 10 meter er ikke meget til at imponere med og slet ikke, når gartner Truelsen, som havde solgt grunden til Mads Rasmussen, insisterede på at få mast en port ind i facaden, så han kunne komme ind til sit gartneri nede bagved. Arkitekten betingede sig til gengæld, at porten altid skulle holdes lukket, og så oliemalede han den i samme farve som puslen. I mange år hang et nytligt skilt på museets facade med teksten: »Nedgang til Gartneriet er gennem Porten«.

På den ene side af hullet til det nye museum lå en lav nabo på kun en etage, på den anden en høj med tre etager, nemlig Mads Rasmussens palæagtige sommerbolig.

I 2015 virker det ikke indlysende at placere en monumental tempelfront på meget lidt plads i en smal brolagt gade i provinsen, alligevel er det genialt. Alvorligt og roligt falder den ind i gadebilledet. Gartnerens port er næsten usynlig og røkker ikke ved helheden.

CARL Petersen så bagud. Det måtte man godt i begyndelsen af 1900-tallet, hvor ingen arkitekter mente, at tidsregningen begyndte ved dem selv og altid med en nyhed. Hans helte var 100 år gamle og fra sidste gang, klassicismen var højeste stilart i Danmark. Dengang tegnede arkitekten Gottlieb Bindesbøll det vildeste, håndkolorerede tempel til Thorvaldsens værk i København. Nu gik Petersen rundt og proklamerede, at han ville lave »det smukkeste museum i landet efter Thorvaldsens«. Han adopterede de stærke farver; hollandsgrøn, cinnoberrød, dodenkop, ultramarinblå, gyldengul og lagde mønstrede mosaikgulve som på museet på Slotsholmen.

Maleren Fritz Syberg skrev syrligt til Mads Rasmussen i 1912: »Når Carl Petersen allerede nu synes, at Faaborg Musæet bliver det bedste næst efter Thorvaldsens, saa vil jeg haabe paa, at vi andre maa synes det samme naar vi ser det færdigt.«

Syberg havde på fornemmelsen, at det ville blive arkitektens museum, ikke kunstnerens. Han var konstant bekymret for, at det specielle, farvestrålende tempel ville skejle for billederne og forsvare uden held at overbevise mæccenen om at forlade arkitektens planer til fordel for hvide vægge og ensfarvede gulve. Sidan kom alle senere kunstmuseer til at se ud, men ikke Faaborg. Syberg forudså et gigantsammenstød mellem bondemalerens beskedne billeder og Petersens voldsomme armbevægelser. Kunne man virkelig skabe et monument over en hjemstavns i så fremmedartede rammer?

Det syntes Vilhelm Wanscher ikke. Kunstkritikeren skrev i *Arkitekten*, 1919: »Til Fynboernes Kunst passer i Grunden hverken Gulddrammer, freskomaalede Vægge, antikke Søjler og Ovenlyskonstruktioner, ja end ikke Carl Petersens fine Mosaikgulve, og Kaare Klints gennemarbejdede Møbler. Men hver for sig er de gode.«

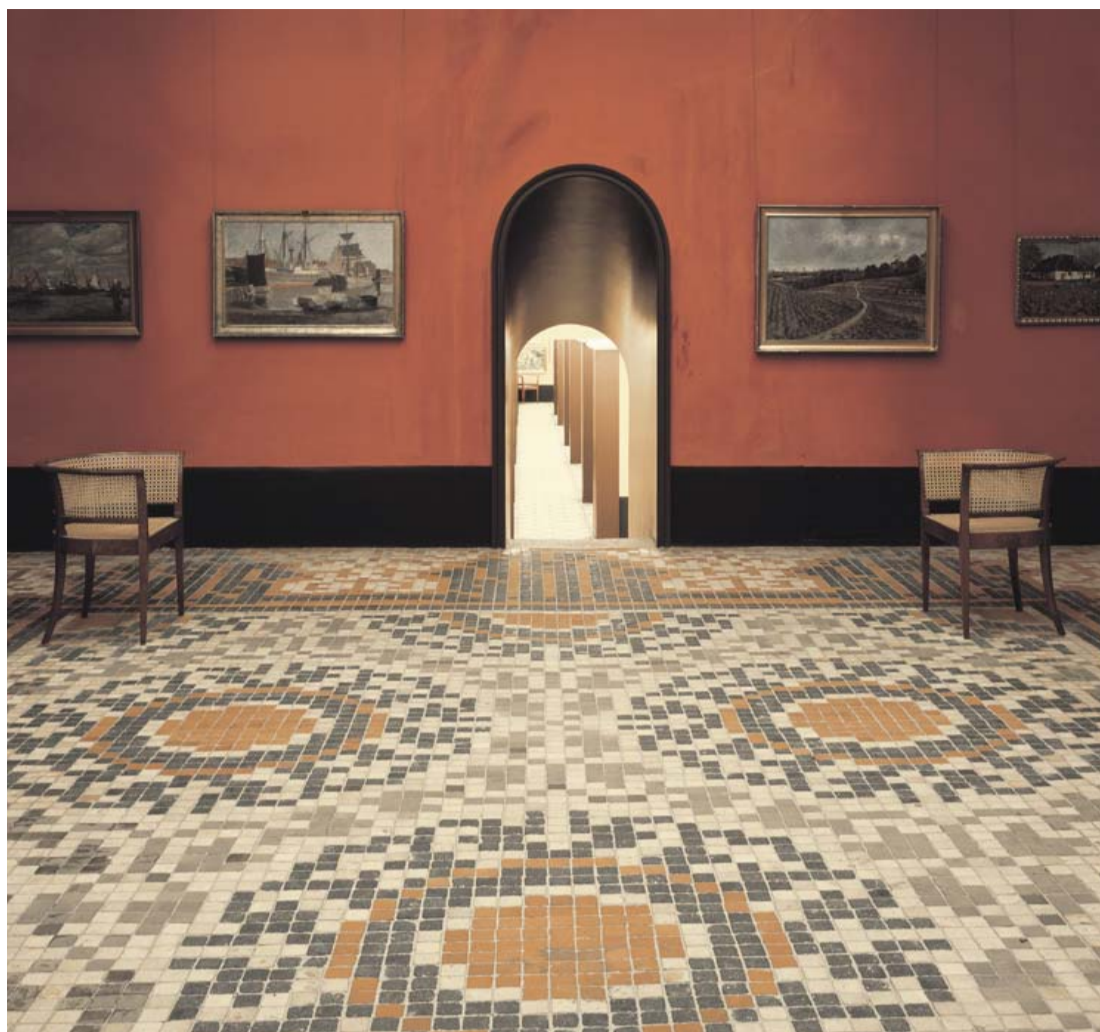
Ingen af dagens eksperter deler synspunkter. De føler sig dybt underholdt af Carl Petersens veltalende bygning og vandrer fornøjede gennem hans udspulerede rumkrobatik. Petersen brugte det bedste fra sit barndomsland her. Han mistede sin mor, da han var tre, og sin far, da han var otte. Noget af barndommen tilbragte han på Oringe ved Vordingborg, hvor hans vægge var forstændende. Sindssygehospiet er tegnet af Gottlieb Bindesbøll, hans senere helt fra Thorvaldsens Museum.

Årene fra otte til 16 tilbragte Carl Petersen på Sorø Akademi, en tidsomme fra gulddalderen med pompejansk inspirerede bemalede vægge og lofter, og hans tegnelærer på skolen underviste i en koboltblå stue. Samme farve som kuppelsalen i Faaborg Museum, hvor Mads Tomat står i kolossalfigur, men smilende.

En smuk ambition fylder rundt

Skitsen over gulvet. Foto: Faaborg Museum

Det smukke gulv, som det endte med at se ud – med to af Kaare Klints Faaborg-stole. Foto fra bogen: Hélène Binet

Få historien bag Kaare Klints Faaborg-stol og Carl Petersens arkitektur i ny bog, der fejrer Faaborg-museets 100 års jubilæum.

NANA ELVING HANSEN | bolig@jhp.dk

Da den på det tidspunkt unge og relativt "grønne" arkitekt Carl Petersen fik til opgave at tegne det nye museum i Faaborg på Fyn, var hans ambition, at det skulle være "det smukkeste museum i landet efter Thorvaldsens". Om ambitionen blev mødt, kan der være delte meninger om, men smukt er det i hvert fald. I år er det 100 år siden, det stod færdigt, og det bliver bl.a. fejret med den nye bog "I skøn forening. Faaborg Museum 1915",

hvor man kan læse historien om Carl Petersens største arkitektoniske værk. Han havde før arbejdet som keramikker og kunstnerisk leder hos Bing & Grøndahl og skabte interiøret på baggrund af sin erfaring herfra. Sammen med Kaare Klint – som ofte kaldes den moderne møbelkunsts fader – kreerede han også den ikoniske Faaborg-stol. 18 af de oprindelige stole kan stadig opleves på museet. I bogen tager 11 forskellige forfattere læseren med på en rejse gennem museets og ikke mindst Carl Petersens historie. Udkom 6. juni

KORT OM BOGEN

"I skøn forening. Faaborg Museum 1915" af Gertrud Hvidberg-Hansen og Gry Hedin (red.)

Udkom 6. juni på forlaget Strandberg Publishing.

304 sider.
Pris: 349,95 kr.

Se evt. mere på:
www.faaborgmuseum.dk

Arkitekt Carl Petersen tegnede Faaborg-museet. Foto: Faaborg Museum

Green House

www.greenhouse.dk

Kr. 999.000
råhus + fundament
160 m² arkitekttegnet
lavenergihus i 2 plan

TOWN HOUSE

- Køkken med spisekrog
- 3 værelser og 2 bad
- Walk-in i soveværelset
- Mulighed for integreret carport
- Kort byggetid

Kontakt Green House
Tlf. 98 33 23 33
www.greenhouse.dk

SKØNNE FRITIDSHUSE

– til markedets bedste priser

SKARRIDSØ 61

Boligareal 61 m² – terrasse 15 m². Huset tager udgangspunkt i en SKARRIDSØ 67/67 med en alkove som 2 ekstra sovepladser.

KUN KR. 659.000 inkl. moms

SKARRIDSØ 71

Boligareal 71 m² – terrasse 15 m². Huset tager udgangspunkt i en SKARRIDSØ 67/67 med en alkove som 2 ekstra sovepladser.

KUN KR. 749.000 inkl. moms

MARS 78

Boligareal 71 m² – terrasse 15 m², heraf overdækket 7 m². Huset tager udgangspunkt i MARS 75, dog med fremrykket stuefront.

KUN KR. 799.000 inkl. moms

PLANET Huses mest solgte og populære modeller har dannet baggrund for udviklingen af 3 kompakte fritidshuse. Husene indeholder alt en moderne familie kan ønske sig – og vi har tilføjet funktionelt ekstraudstyr, som er med i prisen. Byggeforberedelsespakke kan tilkøbes for kun kr. 60.000.

Besøg udstillingen i Middelfart, og oplev 3 af vores kvalitetsfritidshuse. Her får I også en god snak og vejledning af vores salgs- og byggerådgivere.

PLANET HUSE
– det bedste fritidshus på jorden

SE VORES UDSTILLING Hindsgavl Allé 2, 5500 Middelfart, T: 7026 6411
ÅBNINGSTIDER: Man., tirs., ons. og lørdag kl. 13.00-16.30.
Søn./helligdage kl. 11.00-16.30. www.planet-huse.dk

NYT FRITIDSHUS?

I Hirseholm forenes ønsket om god plads med ønsket om luft, lys og lethed. De slanke og lette udhæng med synlige spær giver taget et let og "svævende" udtryk. Den smukke, vandrette træbeklædning får hele huset til at fremstå moderne og elegant, og de store panoramavinduer inviterer den omgivende natur og det dejlige nordiske lys indenfor. Hirseholm husene fås i 5 varianter fra. 73-95 m².

OPLEV HIRSEHOLM 99 PÅ FRITIDSHUSDSTILLINGEN:

HINDSGAVL ALLÉ 2, 5500 MIDDELFART
SØN- OG HELLIGDAGE 12-16
HVERDAGE OG LØRDAGE EFTER AFTALE

WWW.EBK.DK

SLAGELSE · ROSKILDE · MIDDELFART · AARHUS · AALBORG

HUSE HVOR FAMILIER TRIVES

Fynboernes museum

★★★★☆ **Kunstjubilæum.** Det er i år 100-året for åbningen af Faaborg Museum. Det smukke museum markerer jubilæet ved at genskabe ophængningen under åbningen i 1915 – og med en udstilling af yngre kunstnere med et forhold til naturen som motiv eller inspiration.

En af Ulrik Møllers nutidige fortolkninger af det landskab, fynboerne satte så højt som motiv. Pressefoto

Af **Torben Weirup**
tow@berlingske.dk

Det var ikke let at være maler fra udkanten af Danmark i begyndelsen af 1900-tallet og stræbe efter en plads på parnasset, der også dengang havde adresse i hovedstaden.

Malere som for eksempel Fritz Syberg, Peter Hansen og Johannes Larsen, der var født på Fyn og havde mødt hinanden på Kristian Zahrtmanns malerskole i 1880'ernes København, blev eksempelvis i 1907 midtpunktet i den såkaldte bondemalerstrid.

Det var i sin kerne et verbalt slagsmål mellem »forfinede« – blandt andre symbolistiske – hovedstadskunstnere og så de bondske malere fra provinsen, der kom slæbende med malerier, som forestillede mænd, der samlede gødning. Godt nok ikke på Fyn men i Italien, hvis lys og forunderlige motiver havde præget store dele af dansk kunst siden guldalderen.

Anledningen til meningsudvekslingen, der fandt sted i dagbladet Politiken, var i øvrigt en afvisning på et par censurerede udstillinger af nogle kvindeportrætter af Gerda Wegener, hvis mere eller mindre glemte værk genoplives på kunstmuseet Arken til efteråret.

Fynbomalerne forholdt sig mere eller mindre passive i den tids københavnske nedvurdering af den danske provins. Men bondemalerne havde også frænder og fortalere. En af dem var forfatteren Johannes V. Jensen, der vel i malergenerationen fandt et ekko af den djærighed, der kendetegner dele af hans egen digtning. Og så kraftkarlen Mads Rasmussen, hvis imponerende figur er fastholdt i *extra large* for eftertiden i Kai Nielsens stovte sorte granitskulptur, der er et af de første kunstværker, den besøgende møder

i rotunden forrest i det museum, han opførte i Faaborg til sine kunstner venner. Og som i år har 100-årsjubilæum.

Mads Rasmussen (1856-1916) var en pioner inden for dansk konserverindustri. Moderne produktionsmetoder havde han studeret i USA, hvortil han frejdigt var rejst i 1887 uden i øvrigt at kunne sproget. Det anfægtede ham nu ikke, og et og andet må han også have lært, da han som en anden Mads Skjern havde set fremtiden i Amerika og bragte den tilbage til Danmark, hvor han etablerede en konserverfabrik i Faaborg, der blev byens største virksomhed. Siden solgte han den til Beauvais, hvor han efterfølgende blev direktør. Mads Rasmussen var en god mand for Faaborg og fik blandt andet anlagt en jernbaneforbindelse til byen, så den blev knyttet til den infrastruktur, der var ved at

Hovedsalen i Faaborg Museum. Pressefoto

opstå. Togforbindelsen er så siden nedlagt som et led i fremskridtet.

Arkitektonisk højdepunkt

Mads Rasmussen syntes også om fynbomalerne. Han begyndte at købe malerier af dem, og han lod dem ofte selv vælge, hvad de ville sælge ham, for så var han sikker på, at han fik det bedste. Siden syntes han så, at han også gerne ville give det bedste til sine venner, så han stiftede i 1910 et museum og bad vennerne om at finde ud af, hvad der skulle hænge på væggene i den bygning midt i Faaborg, der åbnede fem år senere.

Museet skulle – mente Mads Rasmussen – være det smukkeste i landet næst efter Thorvaldsens, der var opført midt i København i 1840'erne efter tegninger af Gottlieb Bingesbøll. Mads Rasmussen ville også have en god arkitekt til at stå for museet i Faaborg – og det blev Carl Petersen, der her skabte sin mest berømte bygning. Som partnere havde han så fremragende kræfter som møbelarkitekten Kaare Klint – Faaborgstolen er selvfølgelig fra den tid – og den grafiske designer Knud W. Engelhardt.

Faaborg Museum er et gyldent øjeblik i dansk arkitektur. Til trods for, at indgangen til museet kan synes uanseelig, og at bygningen ligger på en langstrakt, smal grund, er museet blevet kaldt intet mindre end den anden danske nyklassicismes genfødsel.

Baggrunden for dette nybrud er blandt andet en af de principielle fejder i dansk arkitekturdebat. En kreds af mennesker ønskede at udstyre Københavns Domkirke med et spir. Initiativet havde endda en af landets helt store mæcener, Brygger Carl Jacobsen, i spidsen med tegnebogen vidt åben. Det var jo gået så godt med et spir på Nikolaj Kirke. Hvorfor så ikke også på Vor Frue Kirke?

Men den var tænkt og tegnet som en kirke uden spir, og at sætte et på ville have været

et overgreb af de større mod arkitekten, C.F. Hansen. C.F. Hansen er dansk nyklassicismes største skikkelse. Blandt hovedværkerne er Københavns Domhus og Christiansborg Slotskirke, der var opført omkring 100 år tidligere. Og den strid, der stod om spir eller ej, skærpede en gruppe yngre arkitekters interesse for de idealer, der lå i C.F. Hansens bygninger; idealer som C.F. Hansen selv havde fundet hos for eksempel 1500-tallets store europæiske arkitekt Palladio der igen havde set tilbage til antikken. C.F. Hansens idealer ligger blandt andet i bygningsklumpen, den tunge, enkle, geometriske opbygning af facade- og vinduespartier og den udtalte stoflighed i murpartierne – og de kvaliteter genfinder man også i Carl Petersens museum, der efter et par større sale munder ud i en serie af mindre såkaldte køjer, til udstillinger. I sit indre er bygningen karakteriseret af veldefinerede, rolige rum og søjler og buer, der mimer de klassicistiske arkitekturidealene. De mange mønstre i gulvene og fornemmelsen af, at der er tale om godt håndværk og gode materialer, er med til at give Faaborg Museum en karakter af *Gesamtkunstwerk*, hvor detaljerne og helheden går op i en højere enhed.

I skøn forening

Det var utvivlsomt klogt af Mads Rasmussen at overlade indkøbene af billeder til museet til sine kunstner venner. Så slap han jo også selv for nid og nag og uvenskab. Flinker var de mandlige kunstnere heller ikke dengang til at medtage deres kvindelige kolleger. Så kunne de være nok så meget indgift i kredsen. Men de egnede sig fortrindelig som motiver; gerne forevigt mens de er optaget af det, der dengang hed »kvindelige systemer«. Det var dengang, kvinderne havde monopol på et særligt sy- og strikkegen – for slet ikke at tale om madlavningsgenet. Eller de kunne

Peter Hansens maleri til minde om åbningen af Faaborg Museum. Pressefoto

Museet set fra gaden. Pressefoto

Kai Nielsens statue der forestiller Faaborg Museums stifter, Mads Rasmussen. Pressefoto

udgøre et dekorativt motiv, når de to og to sad og læste sammen i et lysthus eller gik tur i en blomsterhave.

Billederne blev ophængt som kunstnerne nu var venner til og efter nogle af de fællestæk, der karakteriserer Fynboernes temaer som glæden ved naturen og respekten for det hårde arbejde. Kun Anna Syberg, der døde i sommeren 1914, fik – efter museumsstiftens udtrykkelige ønske – et lille rum for sig selv »som et talende minde« om en kunstner og et menneske, Mads Rasmussen havde sat stor pris på.

Fynboerne fandt 24 kunstnere i deres egen midte og omegn, og 24. juni 1915 åbnede museet. Inden den store middag blev kredsen af kunstnere, den glade giver og hans hustru, direktøren for Statens Museum for Kunst, byens borgmester og andre foto-

graferet i haven bag museet – og dét billede dannede udgangspunkt for et stort maleri, som Peter Hansen efterfølgende malede til minde om indvielsen.

Og til minde om den og i anledning af 100-året har museet søgt at rekonstruere den første udstilling, der blev vist i det nye museum, der – ligesom en smukt illustreret bog udgivet i anledningen – har fået titlen »I skøn forening«. Sådan havde det jo været. Kunstnerne havde malet deres billeder, de havde udvalgt grundsamlingen – og mæce-nen betalte for museet, der står som et minde om ham men først og fremmest for en vigtig epoke i dansk kunst, der også er repræsenteret i mange andre museer og naturligvis i Johannes Larsen Museet i Kerteminde.

Ophængningen er væsensforskellig fra de principper, der i mange år har været ideallet. Til gengæld er formidlingen så poppet lidt op med forskellige oplæsninger og projicerede billeder på nogle af væggene. Billederne hænger side om side, ramme ved ramme som et ekstra tapet, og tilsammen giver de et minde om den store sommer, da museet åbnede. Fynboernes kritikere var allerede på vej ud i forbitret glemsel, da bondemalerne repræsenterede noget frisk i dansk kunst. Som skulle blive stående i foreløbig 100 år som en del af den danske kulturarv.

Dialog med landskabet

Naturen var et af Fynboernes hovedmotiver. Det kunne være pasning af kreaturer eller dyrkingen af landskabet – og det kunne være selve naturen med træer, modne kornmarker, fugle

i flugt, stien gennem landskabet og himlen der hvælver sig over det.

Motiverne er der stadigvæk på Fyn og omegn. Man kan i hvert fald finde dem, hvis man vil, og – ligeledes i anledning af 100-års-jubilæet – har Faaborg Museum inviteret en række nulevende kunstnere til at give et bud på, hvilken rolle naturen spiller som motiv for dem.

Blomsterbuketter har – med få undtagelser – været et umuligt motiv i adskillige tiår, men Camilla Berner har et interessant nyt perspektiv på det i sin fotoserie »Planteindsamling«. Før Krinsen på Kongens Nytorv i København blev afspærret på grund af metrobyggeriet, var der ti veldefinerede plantearter, der udgjorde den dekorative beplantning af anlægget, i hvis centrum man finder en rytterstatue forestillende Christian V. Efter området blev afspærret, og gartnere ikke længere plejede anlægget, voksede ikke færre end 84 vilde arter frem – og det er denne botaniske mangfoldighed, Camilla Berner fastholder i sit bidrag til udstillingen »Bring naturen ind«.

En anden af de inviterede kunstnere er Søren Lose, der har opsøgt nogle af de steder i landskabet, Fritz Syberg har malet, men synsvinklen er skiftet fra dengang til nu. Der er ikke længere noget djærvt og varmt, noget fortroligt over landskabet, som da Syberg så på det. Der har sneget sig en kulde eller fremmedgørelse ind i de perfekte fotografier. Det er ikke så dejligt ude på landet. Der er mennesketomt og ensomt.

En beslægtet forladthed og en udpræget melankoli finder man på udstillingen i Ulrik Møllers meget smukke landskabsfotografier af helt overvejende danske landskaber, der undertiden er ved at antage en symbolistisk karakter og således måske kan lede tanken hen på de – netop symbolistiske – malere, der i sin tid under Bondemalerstriben kri-

tiserede Fynboerne. Men i Ulrik Møllers billeder ligger der ikke en afstandtagen. Der hviler en bittersød melankoli.

Så er der – næppe overraskende – større munterhed over Randi & Katrines bidrag til jubilæumsudstillingen. Kunstnerduoen, der både er udstillingsaktuelle på kunstmuseerne i Ishøj og Køge, har tilsyneladende taget udgangspunkt i et andet af Fynboernes motiver. Legende børn og glade dage ved vandet. En zoetropet er en maskine, der blev opfundet i Fritz Sybergs sidste leveår. Maskinen kan ved at dreje hurtigt rundt give en illusion om, at et billede bevæger sig – ligesom en tegnefilm – og her finder man et af værkerne, hvor man ser en ung pige på en strand, og så sker der noget, der forskrækker hende. Randi & Katrine har ofte udstyret bygninger eller skulpturer forestillende bygninger med menneskelige træk, og på udstillingen er det blandt andet et sjovt vægobjekt forestillende en tegneserieagtig konkylie. Og man ved jo nok, hvad der er inde i en konkylie. Når man lytter til den, kan man høre havet bruse. Hos Randi og Katrine kan man også se havet og dets bølger, der ruller mod land.

Der er flere andre bidrag til den udstilling, der forekommer at være et relevant apropos til Fynboernes – bondemalerens udkantskunstners – skæbne i det danske kunsthiv, indtil mæce-nen Mads Rasmussen knæsatte deres betydning med det smukke museum i Faaborg. Det kan sagtens være vanskeligt i begyndelsen med nye måder at skabe kunst på. Men er kvaliteten i orden, kan man også se på resultaterne 100 år senere.

Hvad: I skøn forening. Udstilling og bogudgivelse i anledning af 100-året for åbningen af Faaborg Museum.

Hvornår: Åbent juli og august dagligt 10-16, onsdage tillige til 18. Herefter: Tirsdage-søndage 10-16. Til 2. januar.

Peter Hansen, Høstbillede, 1910, Faaborg Museum.